

történésznek, a költő székesfehérvári „földijének” és sok-sok ottani rendezvényen, művészeti eseményen tevékeny társának, az anyaországot a Felvidékkel összekötő sorozat állandó, nem-fáradó munkatársának köszönhető.

(AB-ART Kiadó, 2018)

PETRŐCZI ÉVA

Az „Édes anyaföldem!” fonákja Tamás Kincső: *Módos asszony üres kézzel*

Tamás Kincső regénye számtalan okból kiváló. Először is talán azért, mert szembe megy a hamis „székelyezéssel”, az ehhez a régióhoz és lakóihoz kötődő, édeskés nosztalgizálással, az ott élők idealizálásával. Kiváló továbbá azért is, mert képzettársítások egész raját rebbenti fel. Számomra ez a huszonegyedik századi székely faluról szóló családi krónika nem egyszerűen „látlet”, hanem ugyanakkor egy halhatatlan Benedek Elek-önéletrajz, az *Édes anyaföldem!* fonákja, teljes és tragikus, helyenként tragikomikus ellenpólusa. A főszereplő, Sára, egy hatvanas éveiben járó, még erős és az átlagosnál jobb módú székely fa-

lusi asszony, aki abszurd vállalkozásba kezd: több tehenét és számtalan földi javát feláldozva egy mukkanásnyi angol nyelvtudás nélkül nekivág a nagy Amerikának. Éspedig azért, hogy hazacsalogassa onnan a család „Ábeljét”, tíz éve az Újvilágban élő, egyetlen, agyondédelgetett fiát, Csabát. Akitől a távoli, hatalmas ország és az amerikás magyar meny, Margaret jóvoltából gyógyíthatatlanul elidegenedett. A gyermekével való párbeszéd csak az otthoni ízek nyelvén sikerül, ideig-óráig. A sok üveg zakuszká, meg a puliszka, Székelyföld jellegzetes ételei ebben a könyvben szinte címerpajzs-elemmé nemesednek. Az ifjú pár és születendő gyermekük, az első unoka hazacsalogatása önmagában is reménytelen vállalkozás, ráadá-

sul az otthoni környezetében oly kackiás, határozott asszony úgy bolyong a távoli világban, mint a Kalevalában Lemminkejnen anyja, aki fia testét egy gereblyével menti ki az alvilág folyójából... Nos, a mi Sáránk nem képes megmentő anyafigurává válni, már csak azért sem, mert a fiút Amerika ezernyi csábítása és a szerelemre éhes terhes menyecske mellett a „fű”, a „spangni” is fogságában tartja. Ugyanaz a gyilkos ál-boldogsághozó anyag, amely apja, a felesége által már évtizedek óta eltaszított, most pedig egyszerűen otthon hagyott Józsi halálának is okozója lesz. A négyszereplős kamaradráma módjára felépített regény talán legmegrázóbb részlete az, amikor egy pálinkás és ráadásként kábítószeres estén a részeg és elkábult férfi így búcsúzik az élettől, amely számára éppen apasága kezdete óta lett véglegesen kopár, kietlen: „Keresem a pálinkát. A lábam előtt hever, ahogy leültem, kieshetett a zsebemből. A hold felé tartom, háromnegyedig a palack, meghúszom, ne fázzak... Hogy én miért nem kaptam életrevaló fehérrépet, fel nem foghatom. Pedig jártunk eleget, hegynek fel, völgybe le. Jut eszembe, mióta Sári elment, nem szedem a pirulákat. (A vérnyomáscsökkentőt és társait!) Kiment a fejből egészen. Könyökölök a fűben, behunyom a szememet, hagyom a teleholdat, hadd forogjon. Ilyen se volt rég. Egyedül, szabadon egész nap, egész héten. Enyém a világ! Még marihuánás cigarettát is szívtam! Életemben először éreztem, hogy minden rendben. Amíg Julihoz (egy falubeli fiatalasszonyhoz, aki természetesen kidobja a kapatos öregembert!) be nem kopogtam. Jaj. Jajaj. Nincs rendben semmi, de semmi. És a tyúkok is tetvesek.” Ezt a szokatlan hangvételű rekviemet Sára összeomlásának epizódja vezeti be, az a jelenet, amikor Amerikából sebtében, egy héttel korábban hazatérve a kórteremben bekómált, már csak rég eltaszított, a magányt évtizedek óta alkohollal „gyógyítgató” férjének már csak a hült helyét találja... De az asszony még ekkor is ámítgatja magát: „Bár itt lenne Csabi, együtt könnyebb viselni a sorscapásokat.” Ez egyben igazi *magna mater* kálvária: egy asszony szenvedéstörténete, aki az anyaságért odadobta a szerelmet, a teljes asszonyi létet.

Külön érdemes odafigyelniük végül *Birtalan Zsolt* találó és tömör címlapképére, a szárnyakkal és gyökérrel felruházott, reménytelen kis kapcsolatteremtő, a kiürült zakuszkás üveg jelképére, amelynek címkéjén egy sehová meg nem érkező játékreplőgép lebeg.

Messzire, de komoly, olykor finom iróniába öltöztetett igazságok mélyére jutnak mindazok, akik elkísérik Sárát ezen a keserves úton, amely csillagévnyi távolságra viszi az asszonyt Erdélyországtól, s a Benedek Elek-i mesevilágtól, ahol a nagyszülők erdei szamócával etetik „édes csir-

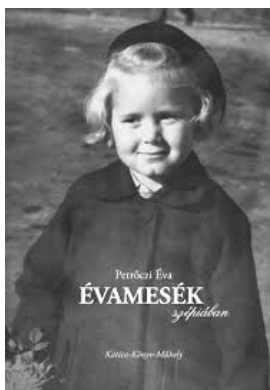
kéiket”, a sok, szívrepesve fogadott unokát. Az „édes anyaföld” helyett ebben a könyvben a keserű anyaföld világa jön elénk, amely azonban még így, minden keserűségével együtt is nagyon szerethető!

(*Marosvásárhely, Mentor Könyvek, 2017*)

BAKONYI ISTVÁN

Éva Csodaországban

Petróczi Éva: *Évamesék szépiában*

Hosszú ideje figyelem Petróczi Éva gazdag pályáját. Legfőképpen a költőét, erről könyvet is írtam néhány esztendővel ezelőtt. Persze tudunk más műfajú tevékenységéről is, hiszen a puritanizmus és a protestantizmus tudós kutatója, recenziók és tanulmányok szerzője, jeles rádiós és televíziós személyiség, és prózája is figyelmet érdemel. *Évamesék szépiában* c. kötete pedig ez utóbbi minőséget mutatja föl.

A kötet borítójáról egy kislány mosolyog ránk, éppen ilyen barnás fényben. Nem titok, hogy ő maga a szerző, néhány évtizeddel korábbról. A tudós költő gyerekkori portréja, azé a szerzőé, aki ezúttal kisprózai műveit teszi közzé ebben a kötetben. Szellemi és földrajzi utazásra hívja olvasóját, határon belül és kívül levő tájakra. Vagy éppen a múltba, földidézvén szeretett embereket, ősoket. Közben egyfajta műfaji megújulásnak is tanúi lehetünk, hiszen egyrészt sokműfajú könyv, hiszen publicisztika éppúgy olvasható benne, mint portré vagy vallomás, vagy éppen egy kedves szó által novelettáknak nevezett írások sora. Hagyományos értelemben nem novellák ezek az írások, de hogy egy különböző példát mondjak: Örkeny egypercesei sem azok... Petróczi ugyanakkor lendületesen ír, gördülékeny, ízes és míves magyar nyelven megírott könyv ez, a tudós férj, Szabó András előszavával. Itt olvashatjuk, hogy a „...prózai írások nagyon gyakran lírába, versbe oldódnak, nem egyszer fényt vetve egy-egy Petróczi-vers keletkezéstörténetére is...”